

ЗАКАРПАТСЬКА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ

Кафедра образотворчого мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з
навчальної роботи

А. М. Бокшан

“ 29 ” *серпня* 2020 року

ОК17 ЖИВОПИС (2 ск.)

(шифр і назва)

Спеціальність / Освітня програма	023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, і реставрація ОПП «Образотворче мистецтво»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Рік викладання/Семестр	2020-2021 / III – IV семестр
Обсяг дисципліни (кредити/години)	5.5 ЄКТС/ 165 годин з них: Лекції – 10 год Практичні заняття – 128 год Самостійна робота – 27 год
Мова викладання	Українська
Форма контролю	диференційований заліковий та екзаменаційний перегляди
Викладач	Коприва Аттіла Тиберійович
e-mail	kopriva71@gmail.com
Інформація про консультації	Очне/ Он-лайн (за потреби)

Анотація

Програма з живопису (для 2 скорченого курсу) є важливою складовою обов'язкової професійно-орієнтованої навчальної дисципліни, яка вивчає методи, прийоми, технічні та технологічні основи живописного зображення форм, предметів, явищ та ін. за допомогою нанесення фарб на площину (папір, полотно, картон, дерево та ін.). Структура і зміст змістовних модулів даної програми націлені на формування цілісної системи образотворчої грамоти з дисципліни живопис і важливих компетентностей у сфері художньої освіти загалом.

Головною метою є навчити студента образотворчій грамоті живопису за допомогою комплексу завдань, які побудовані за чіткою методологічною послідовністю. Головне завдання дисципліни:

1. У процесі занять студент повинен оволодіти основними засобами академічного зображення живопису фігури людини. Формами пластичного та образного вираження за допомогою фарб та різноманітних технік.

2. Формування індивідуального, креативного підходу до розв'язання складних композиційних, просторових та форматворчих проблем у живописі націлену на регіональні традиції Закарпатської школи образотворчості.

3. Вивчення основ і прийомів у живописі; ґрунтовний аналіз структури фігури; розвиток образно-асоціативного сприйняття зображуваних об'єктів.

Результат учбово-академічної роботи залежить від ритмічності виконання запланованих у робочій програмі вправ; оволодіння професійною майстерністю, що вимагає поступовості та поетапності. Передбачені робочою програмою завдання студент повинен виконувати під час аудиторних занять, а також і самостійно під керівництвом викладача.

Кожне завдання курсу з живопису охоплює чотири основні етапи, які повинні проходити послідовно згідно порядку їх виконання:

1. Теоретично-підготовчий.
2. Студійний (пізнавально-аналітичний).
3. Студійно-творчий (узагальнюючий, архітектонічний)
4. Творчий (образно-формотворчий).

Основною формою навчання живопису є малювання з натури. Але важливим завданням є також оволодіти методом творчої (образної) інтерпретації та на основі об'єктивного і суб'єктивного аналізу натури навчитися відтворити у роботі художній образ.

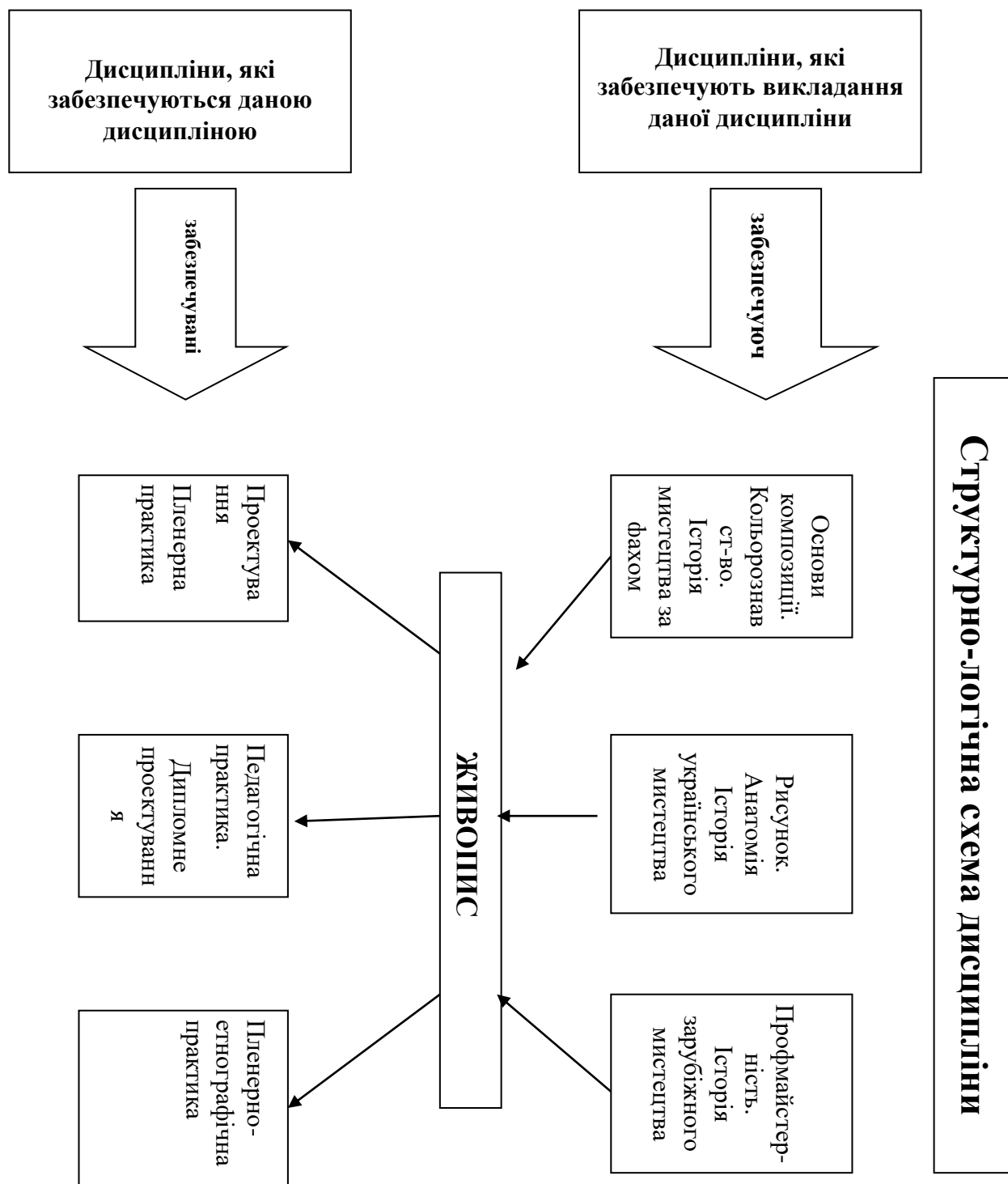
Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліни, які забезпечують викладання даної дисципліни: Основи композиції, Кольорознавство, Історія мистецтва за фахом, Рисунок, Анатомія, Історія українського мистецтва, Профмайстерність, Історія зарубіжного мистецтва.

Дисципліни, які забезпечуються даною дисципліною: Композиція, Проектно-конструкторська практика, Педагогічна практика, Дипломне проєктування, Пленерно-етнографічна практика.

Мета дисципліни – вивчення і засвоєння живописних образотворчих засобів зображення фігури людини.

Завданням вивчення дисципліни – є навчити майбутнього фахівця за допомогою кольорових і тональних відношень будувати структуру форми за відповідними програмними завданнями. Відчувати тональні співвідношення та світлотіньові градації. Кольором будувати пластику форми та середовище.

Предметні результати навчання (знати/вміти):

знання:

- етапів та принципів живописного академічного зображення фігури в різних ракурсах

- засобів колориметричного аналізу і технологічних прийомів живописного відтворення природи від акварельного живопису, гуаші, акрилу до олійної техніки;

- на всіх етапах програми навчитись методично вірно аналізувати і синтезувати основні і доповнюючі елементи предметного середовища природи за темою.

Вміння:

- живописними засобами гармонійно відтворювати характер та образ постановки;

- оперувати колориметрією, кольоровою модуляцією, як одними із основних засобів вимішування й температурного балансування композиції твору;

- відтворювати образ за чіткими академічними вимогами, а також творчо (використовуючи засоби сфумато, імпресіонізму, фовізму та інших актуальних підходів);

- відтворювати завдання з урахуванням особливостей Закарпатської регіональної школи живопису.

Компетентності загальні (ЗК) (відповідність з ЗК освітньою програмою)

Компетентності фахові (ФК) (відповідність з ФК освітньою програмою)

II курс (ск. ф. н.), III семестр

ЗК 18. Лекція (2 год.) Вивчення принципів моделювання чоловічої оголеної фігури.

Практичне завдання. **Живопис оголеної фігури (чоловічої) на спокійному кольоровому тлі в позі контрпост.**

ФК. На початку необхідно виконати (фахово) етюд постановки з метою аналізу пластики, пропорцій, руху (хіазму) та характеру фігури на основі узагальнених плям, де студент повинен проявити максимум зосередженості на цілісній структурі фігури людини. Також необхідно приділити увагу рисунку та ретельному вивченню принципів тонального моделювання. Конструктивні, анатомічні та пластичні проблеми вирішувати за допомогою аналізу й узагальнень. Композиційне, тональне і кольорове вирішення даного завдання необхідно виконати за допомогою обмеженої кольорової гамми. За допомогою узагальнення і розстановки тональних співвідношень необхідно навчитися моделювати об'єм та не деформуючи анатомічну будову та пропорції людського тіла.

Матеріал, формат : Формат А2, полотно, олія.

ЗК 19. Лекція (1 год.) Вивчення принципів моделювання жіночої оголеної фігури.

Практичне завдання. **Виконання жіночої стоячої фігури в умовах бокового освітлення.**

ФК. На початку, подібно до попереднього завдання, необхідно виконати швидкий етюд постановки з метою аналізу пластики, пропорцій, руху та характеру жіночої фігури на основі узагальнених плям, де студент повинен проявити максимум зосередженості на цілісній структурі фігури людини. Також необхідно приділити увагу рисунку та ретельному вивченню принципів тонального моделювання. Конструктивні та пластичні проблеми - композиційне, тональне і кольорове вирішення теми, способом обмеженої

кольорової гамми. За допомогою узагальнення і відбору об'ємних мас передати будову та пропорції людського тіла. Фігуру натурниці необхідно вписати у кольорове тло. Вивчити принципи кольорового моделювання фігури людини в середовищі активного поліхромічного впливу. Навчитись відчувати пропорції кольорового насичення живописного вирішення фігури.

Матеріал, формат : Формат А2, полотно, олія.

ЗК 20. Лекція (2 год.) **Одягнена фігура на прикладах творів відомих живописців. Принципи побудови і моделювання.**

Практичне завдання. **Виконання сидячої фігури на активному кольоровому тлі.**

ФК. Важливими компетенціями з фаху на даному етапі є вміння якомога чіткіше виявити образ натури за допомогою живописних засобів та кольорових співвідношень. Особливо звернути увагу студента на прочитуванні структурних елементів та пропорцій тіла людини в сидячій позиції. Чітко відмічати зигзагоподібну вісь сидячої фігури у різних ракурсах. Виявляти основні орієнтири зміни напрямків кінцівок та торсу. Моделювання деталей фігури повинно проходити з дотриманням пластичних, анатомічних особливостей і характеру. Важливим є також вести роботу послідовно, від підмальовка до фактурно-корпусного накладання фарби. Кінцеві узагальнення і підсилення характерних деталей студент повинен навчитись використовувати для підведення підсумків у роботі та виявленні чіткості образу натури.

Матеріал, формат : Формат А1, полотно, олія.

Самостійна робота під керівництвом викладача.

Копія фігури роботи класичного майстра (Рембрандт, Веласкес, Гольбейн).

Завдання: Оволодіти навичками ведення послідовної роботи при

довготривалому веденні роботи. Ознайомлення з класичною технікою живопису.

Формат: аркуш паперу. Засоби: олія, темпера.

II курс (ск.ф.н.), IV семестр

ЗК 21. Лекція (2 год.) **Вивчення фігури людини в драперії або одязі.**

Практичне завдання. **Короткочасні етюди фігури людини в одязі (4 етюда).**

ФК. Дане завдання націлене на виховання компетентності студента в швидкому аналізі структури одягненої фігури людини та вмінням живописними засобами відтворити рух людини. Також відчувати і бачити взаємодію форми тіла з динамікою формування складок одягу, драперії. Роботи повинні бути етюдного характеру. Але разом з цим бути завершеними підготовчими творами до екзаменаційного завдання.

Матеріал, формат : Формат А2, полотно, картон.

К 22. Лекція (3 год.) **Зображення одягненої фігури людини. На прикладах творів відомих живописців.**

Практичне завдання. **Тематична постановка на основі одягненої фігури людини в середовищі кольорових драперій.**

ФК. При виконанні роботи увага студента повинна фокусуватися на прочитування структурних елементів та пропорцій тіла людини крізь одяг. Моделювання деталей одягу повинно проходити з дотриманням пластичних особливостей тканини та виявленні степені й характеру її облягання. Вдале використання імпріматири може допомогти досягнути більшої цілісності в роботі. Важливим є також вести роботу послідовно, від підмальовка до фактурно-корпусного накладання фарби. Кінцеві узагальнення і підсилення характерних деталей студент повинен навчитися використовувати для підведення підсумків у роботі та виявленні чіткості образу натури.

Основні завдання:

1. Вивчення принципів тонального моделювання живої натури
 2. Досягнення об'єму та цілості композиції засобом тону і кольору.
 3. Вивчення закономірностей моделювання об'єму з використанням повітряної перспективи.
 4. Збереження стадійності в роботі.
 5. Формування засобом композиції та кольору заданого художнього образу.
- Самостійна робота під керівництвом викладача.

Стилізоване вирішення на основі тематичної постановки.

Завдання: Власна розробка системи формотворчої манери твору. Основна роль відводиться пошуку композиції.

Формат: 0,5 аркуша паперу. Засоби: акварель, темпера, гуаш, акрил.

Вимоги викладача

Вивчення навчальної дисципліни «живопис» потребує: виконання практичних завдань, ситуаційних завдань (підготовчих етюдів, конструктивних схем тощо.), самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; робота з візуальними та інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також матеріалів музеїв та виставкових локацій.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення практичного досвіду живописного відтворення натюрморту, гіпсових фігур, портрету, півфігури та фігури людини.

Знання позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі, тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: змістовність у виконанні завдань та місце їх в загальній системі образотворчості; чіткість конструктивної побудови; знайдення кольорової гармонії;

Для вивчення теми та правильного виконання (розв'язання) завдань слід брати до уваги методичні рекомендації щодо підготовки до теми (заняття), зазначені у конспекті лекцій з курсу.

Рішення ситуаційних (практичних завдань) повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам (мати всі необхідні складові), що висувуються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність (демонструвати ознаки самостійності виконання здобувачем такої роботи).

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх проблемних питань теми. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

Вимоги до студентів у період дистанційного навчання:

- підготувати та облаштувати робоче місце з необхідними матеріалами для виконання семестрових робіт за ОП;
- забезпечити належний інтернет зв'язок за допомогою якісного провайдера;
- за допомогою власних гаджетів систематично виходити на зв'язок із викладачем;
- забезпечити доступ до програм google meet, viber, messenger тощо;
- ритмічно виконувати семестрові завдання в онлайн за затвердженим розкладом занять.

3 семестр

Вид навчальної роботи	Години в семестрі	Розподіл годин по тижнях																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Лекційні заняття	5	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	
Практичні заняття	75	4	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	6	6	6	6	
Самостійна робота студентів (СРС)	16	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	-	2	2	1	1		
Індивідуальна робота студентів (ІРС)			-	-	-	-	-		-	-	-	-	-		-	-	-	
Види та форми контрольних заходів		коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	МК1	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	МК2	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	ПМК
Разом годин	96	7	7	8	8	7	8	7	8	8	7	6	8	8	7	7	6	

4 семестр

Вид навчальної роботи	Години в семестрі	Розподіл годин по тижнях									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Лекційні заняття	5	1	1	-	-	-	1	1	1	-	
Практичні заняття	53	5	5	6	6	6	5	5	5	6	
Самостійна робота студентів (СРС)	11	1	2	2	2	1	2	2	2	1	
Індивідуальна робота студентів (ІРС)			-	-	-	-	-		-	-	
Види та форми контрольних заходів		коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	МК1	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	коректування, підведення підсумків	ПМК
Разом годин	69	7	8	8	8	7	8	8	8	7	

Програма вивчення дисципліни
Програма дисципліни

СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
«ЖИВОПИС»

Тема	Кількість годин відведених на:			
	вступні лекції	практичні заняття	індивідуальну роботу (ІРС)	самостійну роботу (СРС)
Модуль 2. II КУРС (165 год.)				
Змістовний модуль 3. Вивчення принципів моделювання оголеної фігури.				
Тема 1. Живопис оголеної фігури (чоловічої) на спокійному кольоровому тлі в позі контрпост. <i>Завдання:</i> Вивчення принципів тонального моделювання людської фігури. Конструктивно-композиційне, тональне і кольорове вирішення теми, способом обмеженої кольорової гамми. За допомогою узагальнення і відбору об'ємних мас передати будову та пропорції людського тіла.	2	25	-	5

<p>Тема 2. Виконання жіночої стоячої фігури в умовах бокового освітлення. Завдання Фігура натурниці на кольоровому тлі. Вивчити пропорції фігури людини в середовищі активного поліхромічного впливу.</p>	1	25	-	5
<p>Тема 3. (ЕЗ) Виконання сидячої фігури на активному кольоровому тлі. Завдання: Повторення попередньо-вивченого матеріалу та вивчення закономірностей побудови та тонального моделювання фігури людини в ракурсі. Вести роботу послідовно, від підмальовка до фактурно-корпусного накладання фарби.</p>	2	25	-	6
Змістовний модуль 4. Вивчення фігури людини в драперії або одязі				
<p>Тема 4. Короточасні етюди фігури людини в одязі. Завдання: вивчити взаємозалежність складок на одязі від руху людини.</p>	2	25	-	5
<p>Тема 5. (ЕЗ) Тематична постановка на основі одягненої фігури людини в середовищі кольорових драперій. Завдання: 1.Вивчення принципів тонального моделювання живої натури 2.Досягнення об'єму та цілності композиції засобом тону і кольору. 3.Вивчення закономірностей моделювання об'єму з використанням повітряної перспективи. 4. Збереження стадійності в роботі. 5. Формування засобом композиції та кольору заданого художнього образу.</p>	3	28	-	6
	10	128	-	27

Усього годин	165 год		

**ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ «ЖИВОПИС»**

ЗМ.М. III. Копія фігури роботи класичного майстра (Рембрандт, Веласкес, Гольбейн).

Завдання: Оволодіти навичками ведення послідовної роботи при довготривалому веденні роботи. Ознайомлення з класичною технікою живопису.

Формат: аркуш паперу. Засоби: олія, темпера.

ЗМ.М. IV. Стилізоване вирішення на основі тематичної постановки.

Завдання: Власна розробка системи формотворчої манери твору. Основна роль відводиться пошуку композиції.

Формат: 0,5 аркуша паперу. Засоби: акварель, темпера, гуаш, акрил.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПРОМІЖНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Критерії оцінювання та система розподілу балів

Поточний контроль з дисципліни “...” – це оцінювання навчальних досягнень студента протягом навчального семестру за національною чотирибальною шкалою усіх видів аудиторної роботи (лекції та практичні заняття). Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни; спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента.

Поточний контроль здійснюється колегіально викладачами фахових дисциплін факультету. Викладач згідно календарного плану готує студентів до завершення завдання та повідомляє на засіданні кафедри ОМ про готовність до поточного контролю. Методом голосування члени кафедр факультету ОМ формують склад комісії, який затверджує завідувач каф. ОМ. Викладач повинен висвітлити чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, довести до відома студентів на початку змістовного модулю.

Система оцінювання аудиторної роботи.

Поточна аудиторна діяльність студента оцінюється за чотирибальною (національною) шкалою.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- підготовка семестрової роботи (твору) до поточного контролю;
- оформлення роботи та підпис (ПІБ студента, шифр групи, ПІБ викладача);
- визначення локації до експонування;
- експозиція семестрової роботи;
- оформлення та експозиція самостійної роботи

Критеріями оцінки є:

- грамотність розкриття теми практичного завдання;
- ритмічність виконання роботи за розкладом відвідуваних занять
- композиційне рішення;
- побудова структури заданого натурального мотиву, пластичні засади;
- кольорове рішення;
- технічне виконання;
- емоційність та переконаність;
- цілісність, образність;
- та інші.

Теоретичні (лекційні) заняття служать доповненням до практичної роботи, які за формою є вступними рекомендаціями (методичними, історико-культурологічними, мистецтвознавчими тощо.) до виконання живопису. Також практикуються лекції в середовищі живописних виставок, вернісажів, музейних колекцій тощо, які є важливим дидактичним матеріалом для кращого засвоєння знань студентом. Та стимулюванні до якомога кращого вирішення практичних завдань.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Система оцінювання самостійної роботи.

Самостійна робота студентів виділена як окремий елемент навчального модулю із встановленням для нього вагового коефіцієнта.

Модульний контроль з дисципліни “ живопис ” проводиться 1-2 рази на семестр, і включає проведення контрольних заходів за всіма темами змістовного модуля у формі проміжкового перегляду. До контрольних заходів допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. Викладач профільної дисципліни несе часткову (разом з студентом) відповідальність за якість експонованих робіт на підсумковому перегляді. А також керує та контролює експозицію виставки поточних, самостійних та екзаменаційних робіт до перегляду.

Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються “незадовільно” незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим .

Підсумковий (семестровий) контроль.

Підсумковим контролем з дисципліни “живопис” згідно навчального плану – диференційований заліковий перегляд (зимова сесія), екзаменаційний перегляд (літня сесія).

Оскільки підсумковий контроль з дисципліни “живопис” проводиться у формі диференційованого заліку та екзамену, то він виставляється як середньозважений бал з результатів модульного (міжсесійного) контролю. Так як СРС виноситься окремим структурним елементом, то вона додаються до результатів модульного контролю викладачем.

Структура проведення семестрового контролю відображається довідома студентів на першому занятті.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Модуль 4 (поточне тестування)					Модуль (ІНДЗ)	Підсумковий контроль	Сума
<i>Змістовий модуль I</i>			<i>Змістовий модуль II</i>		20	30	100
50			50				
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>			
10	10	30	10	40			

Рекомендована література

Базова

1. Людмила Корж-Радько. «Основні етапи роботи над портретом та пів фігурою людини в живописі» видавництво Гражда. Ужгород 2013 ст., 36. А.В. Волощук.
2. Навчально-методичний комплекс зі спецкурсу «Мистецько-педагогічна система Золтана Баконія» в контексті розвитку художньої освіти України та Закарпаття». Ужгород видавництво Гражда 2008 ст., 64.
3. А.Т. Коприва. Композиція та художній образ в живописі. Методичні вказівки до вивчення теорії та практичного курсу живопису Частина 1. Мукачєво видавництво Карпатська вежа 2008 ст., 32.
4. А.Т. Коприва. Академічна постановка з живопису «Одягнена напівфігура з руками». Навчально-методична розробка для студентів вищих мистецьких навчальних закладів України. Рукопис схвалено вченою радою ЗАМ. Ужгород, 2019. ст., 7.

5. *Л.А. Корж-Радько. Основні етапи роботи над постановкою з фігурою людини в живописі. Гражда 2013 ст.,32.*
6. *А.Т. Коприва. Організація самостійної роботи студентів ЗАМ в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Рукопис схвалено вченою радою ЗАМ. Ужгород, 2019. ст., 24.*
7. *М.В.Приймич. Іконостаси Закарпаття. Історично мистецькі нариси, Всеукраїнське видавництво «Карпати» 2014 ст., 184.*
8. *А.І. Анорічева-Єрьомка. Академічний живопис навчальний посібник. Харків «Колорит» 2009 ст.,176. Ілюстрація 101 віддрукована догори ногами.*
9. *Ли Н. Основы учебного академического рисунка. В-во: ЕКСМО. Москва 2010 ст., 480.*

Допоміжна

1. *Гребенюк Г.Є. Основи композиції та рисунок. – К.: Техніка, 1997.*
2. *Каган М. Морфология искусства. — Ленинград. 1972*
3. *Ковальов Ф.В. Золотое сечение в живописи. — К.: 1989*
4. *Просвещение, 1974.*
5. *Ревякин П.П. Техника акварельной живописи. - М., 1959.*
6. *Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства. М.*
7. *Тармучи Н.О. Пространство картины. – М.: Советский художник, 1989.*
8. *Тихонов СВ., Рисунок: Учебн. пособие для вузов.- М., 1983*
9. *Федоров М.В. Рисунок и перспектива., М., 1960.*
10. *Шестаков В. Искусство и дети. Эстетическое воспитание за рубежом.- Москва, 1989.*
11. *Шорохов Е.В. Композиция. – М.: Просвещение, 1986.*

Форма підсумкового контролю успішності навчання:

поточні та підсумкові перегляди; екзаменаційний перегляд у 2,4,6,8 семестрах; диференційований заліковий перегляд в 1,3,5,7 семестрах.

Засоби діагностики успішності навчання:

індивідуальні завдання, практичні контрольні завдання для підсумкової експертизи знань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Зарахування змістових модулів (призначення залікових кредитів) студенту проводиться за умови виконання ним всіх вимог, позначених у програмі навчальної дисципліни (змістового модуля) й описаних в інформаційному пакеті, після підсумкової атестації з даного змістового модуля.

Оцінювання успішності студента при засвоєнні змістового модулю (дисципліни) ведеться за внутрішньою деталізованою системою, затвердженою відповідною кафедрою.

За результатами підсумкової атестації зі змістового модулю (дисципліни) результати оцінювання перераховуються в шкалу оцінювання ECTS та національну шкалу за системою:

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою навчального закладу (як приклад)</i>	<i>Традиційна оцінка за національною шкалою (чотирибальна система)</i>	<i>Залік/Екзамен</i>
<i>A</i>	<i>90 - 100</i>	<i>ВІДМІННО</i>	<i>Зараховано</i>
<i>B</i>	<i>82 – 89</i>	<i>ДОБРЕ</i>	
<i>C</i>	<i>74 – 81</i>		
<i>D</i>	<i>64 – 73</i>		
<i>E</i>	<i>60 – 63</i>	<i>ЗАДОВІЛЬНО</i>	
<i>FX</i>	<i>35 – 59</i>	<i>НЕЗАДОВІЛЬНО</i>	<i>Не зараховано</i>
<i>F</i>	<i>1 - 34</i>		

FX означає: «незадовільно» - необхідно виконати певну додаткову роботу для досягнення мінімального рівня;
F означає: «незадовільно» - необхідна значна подальша робота, пов'язана з повторним слуханням курсу.

Студент, який набрав за всі контрольні заходи менше 60 балів, представляє на підсумковий семестровий контроль в екзаменаційну сесію усі завдання, передбачені модульним семестровим контролем.